

Mireia Pagà, Roser Regolf i Laia Saavedra

DEIXANT VOLAR L'EDUCACIÓ

Un reportatge documental sobre les escoles alternatives

TREBALL FINAL DE GRAU

Supervisat per la Dra Carlota M. Moragas Fernández

Departament d'Estudis de Comunicació

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

Tarragona 2018

Índex

1. Identitat	3
2. Continguts del producte	3
3. Públic objectiu i àmbit territorial de cobertura	4
4. Anàlisi de les fonts d'informació consultades	5
4.1. Lo Niu	5
4.1.1. Protagonistes	
4.2. Escola Mas Clariana	6
4.2.1. Protagonistes	
4.3. Espai Tataküa	8
4.3.1. Protagonistes	
4.4. Escola Consol Ferré	9
4.4.1. Protagonistes	
4.5. Altres entrevistes	11
5. Previsió de la presència a Internet	12
6. Pla d'execució del reportatge i calendari d'elaboració	13

1. Identitat

L'educació que es rep durant la infància és un dels pilars que ens marcarà la nostra forma d'entendre el món durant tota la nostra vida. Des de fa uns anys, i cada cop més, les famílies es mostren preocupades pel tipus d'aprenentatge que adquiriran els seus descendents i busquen una alternativa a l'educació tradicional. Fruit d'aquesta necessitat els educadors també es mostren actius en la recerca de noves metodologies diferents a la que ells mateixos van rebre durant la seva etapa escolar. I és d'aquesta inquietud d'on neixen les escoles alternatives: des del treball per projectes, que ja té força importància a Catalunya, fins a la metodologia basca Amara Berri o l'educació lliure, la viva o l'activa, que busquen un aprenentatge relacionat amb la natura i els elements que la formen.

El reportatge documental *Deixant volar l'educació* pretén mostrar aquesta inquietud i les possibles opcions que ja s'ofereixen, com són les diferents escoles alternatives i la seva forma d'ensenyar. Per tant, la finalitat d'aquest projecte és obrir una porta a noves formes de percebre l'educació, més enllà de la mirada tradicional, donant visibilitat a aquest tipus d'espais, encara avui en dia desconeguts per a moltes persones.

2. Continguts del producte

A l'escola és on, des de ben petits, passem la major part del temps. Hi ha diferents maneres de veure el món i també d'ensenyar-lo. Per tant, en un aspecte tant important per a la societat, cal indagar i mirar en quin moment estem i cap on anem. Si l'educació és el motor que ens portarà on volem arribar demà, s'ha d'investigar i conèixer quina és la millor manera de transmetre aquest coneixement. La societat evoluciona i l'escola ho ha de fer amb ella. Per això la finalitat de *Deixant volar l'educació* és anar més enllà de l'ensenyament tradicional i mirar, i respondre la pregunta, de que és el que hi ha després.

Per fer-ho, hem estructurat el documental dividint-lo per escoles, ja que considerem que cada una és força diferent de les altres, i si les barrejàssim entre elles confondríem a l'espectador. Per altra banda, també les hem intercalat, les dues escoles públiques, Mas Clariana i Consol Ferré, entre els altres dos projectes més alternatius, com són Lo Niu i

l'Espai Tataküa, amb la finalitat de poder veure millor el contrast entre les tipologies més noves i les que tenen més similituds amb el sistema tradicional.

A més, tot i que al principi i al final del reportatge trobem una veu en off que contextualitza els fets, els protagonistes del reportatge documental són les pròpies persones involucrades directament en els projectes o les escoles. I aquests individus seran els encarregats d'acompanyar a l'espectador durant tot el reportatge. Des de la directora d'una escola pública a la creadora d'un projecte- cooperativa en plena natura, passant per mestres, caps d'estudis, mares i pares, i els propis alumnes, per tenir una visió més àmplia de les diferents opcions exposades.

Moltes persones desconeixen que les necessitats educatives es poden garantir de forma totalment satisfactòria utilitzant altres mètodes i formes de treballar. Per aquest motiu, el nostre documental vol fer arribar aquesta informació al màxim nombre de persones, des de famílies que busquen un altre tipus d'educació per als seus fills i filles, fins a futurs educadors o persones interessades en l'àmbit educatiu.

3. Públic objectiu i àmbit territorial de cobertura

La temàtica de l'educació és un tema que pot interessar a un sector de la població força ampli. Per això, el nostre documental està adreçat a totes aquelles persones que tinguin curiositat sobre les vies alternatives que estan en el mercat educatiu. Per tant, si hem d'acotar, creiem que el públic estaria en el ventall d'edats entre els 20 i els 50 anys. Tot i això, considerem que el reportatge pot despertar l'interès d'altres persones que no estiguin entre aquest espai d'edats.

Pel que fa a l'àmbit territorial, casualment el nostre reportatge es concentra a la província de Tarragona, més concretament a la zona del Baix Ebre i del Montsià. Les escoles i projectes que hem visitat són de Deltebre, Amposta i Cambrils. Però l'agrupament per zones no té una finalitat dintre del documental sinó que ens em basat en la disponibilitat del centre, la metodologia emprada, la rellevància que poguéssim tenir per a mostrar-ho als espectadors i l'interès per part del centre d'acollir el nostre projecte.

4. Anàlisi de les fonts d'informació consultades

Per tal de dur a terme el nostre producte audiovisual em utilitzat diferents fonts, com material escrit, audiovisual o persones físiques, per tal d'arribar al projecte final.

En primer lloc, durant la fase de documentació, vam indagar i informar-nos a través de diferents llibres i documents, entrevistes amb experts i material que hi ha a la xarxa sobre l'actualitat educativa i les diferents formes d'ensenyar emprades fins a dia d'avui. Durant aquest procés vam entrevistar al professor de la facultat d'Educació i Psicologia de la URV, Josep Maria Cornadó, perquè ens parlés sobre l'educació alternativa a nivell de legalitat i també sobre la visió que tenen les institucions, com la universitat, sobre aquesta. També vam cercar diferents documentals sobre la temàtica, per analitzar els documentals que ja s'havien produït, i poder realitzar un producte diferent, que pogués cobrir un buit que no s'hagués fet abans.

Durant l'etapa de gravació, el gruix més important de la informació l'hem rebut de forma directa dels professionals i educadors de les escoles, centres i projectes que em visitat. Tot i què en el documental no hem pogut seleccionar-los a tots, sinó que després d'un procés de selecció hem seleccionat els que consideràvem més interessants. A continuació us presentem els espais seleccionats, i el perfil dels personatges que hem escollit de cada un.

4.1. Lo Niu

Lo Niu és un projecte d'educació viva i criança compartida que va néixer l'any 2016 a Deltebre (Tarragona), i està dirigit a nens i nenes de 0 a 6 anys. Entenen a l'alumne com a protagonista del seu propi procés i tot i que s'inspira amb l'educació lliure i viva també té influència de metodologies com la mirada sistèmica, Montessori o la teoria de les intel·ligències múltiples, entre d'altres. L'equip pedagògic està format per dues educadores socials que pertanyen al CRAEV (Centre de Recerca i Assessorament sobre Educació Viva). Un dels seus màxims objectius és que l'infant pugui desplegar tot el seu potencial humà. Dintre d'aquest projecte es dona molta importància a les famílies, d'aquí neix la figura dels i les acompanyants, que són les persones que tenen cura dels infants i els acompanyen en els seu procés de creixement i aprenentatge.

4.1.1. Protagonistes:

- **Paula Querol:** És graduada en Educació Infantil i actualment treballa com acompanyant a la llar d'infants Lo Niu, a Deltebre.

- **Natalie:** És la mare d'un dels infants de Lo Niu, en Gerard. Fa tres anys que comparteix el creixement del seu fill amb les educadores de l'espai de criança compartida. És d'origen francès, però actualment viu a Deltebre.

4.2. Escola Mas Clariana

Mas Clariana, situat a Cambrils (Tarragona), és l'únic centre públic de Catalunya que empra el sistema pedagògic Amara Berri. L'escola forma part de la Xarxa Amara Berri des del curs 2015-2016. Aquest tipus de sistema és una metodologia educativa que va

néixer al País Basc, i que es centra en les competències individuals per a que cada alumne pugui aprendre al seu ritme. L'Escola imparteix classes des de parvulari fins a sisè curs de primària.

4.2.1. Protagonistes:

- **Lluïsa Vicente:** És la directora de l'escola Mas Clariana.

- **Joan Carbonell:** És el president de l'AMPA de Mas Clariana. Té dos fills al centre i, entre altres coses, creu que és molt important el fet de que els pares pugin veure que passa dins de les aules.

- **Frederic Gené:** És mestre de l'espai de mitjans de comunicació, i de l'assignatura d'educació física de l'escola Mas Clariana.

4.3. Espai Tataküa

L'Espai Tataküa és un projecte d'aprenentatge actiu, on es practica l'acompanyament i la criança compartida. L'espai es basa en les pedagogies no-directives, on l'infant és el protagonista del seu propi aprenentatge. L'entorn on es desenvolupa el projecte és d'ambient totalment natural i rural, a les afores d'Amposta (Tarragona). Actualment hi ha l'Espai de criança compartida, on poden anar infants de 0 a 3 anys, i el Bosc Escola, on els infants a partir de 3 anys interactuen directament amb l'ambient de la garriga.

4.3.1. Protagonistes:

- **Eva Campomar:** És la fundadora, i també acompanyant, de l'Espai Tataküa.

- **Pere:** És el pare d'una nena de l'Espai, la Laia. És d'origen andalús, però fa tres anys que viu a Catalunya. Col·labora amb l'espai realitzant les construccions orgàniques, com el lavabo en sec ecològic.

4.4. Escola Consol Ferré

L'Escola Consol Ferré va néixer l'any 2007 a Amposta (Tarragona) i forma part de les xarxes de l'Escola Nova 21. La seva oferta educativa va des de parvulari fins a sisè curs, i utilitzen el mètode del treball per projectes. Això significa que el temps de treball dels alumnes no està dividit en assignatures, sinó que treballen per ambients, uns petits tallers on es practiquen diferents aprenentatges relacionats amb la vida real.

4.4.1. Protagonistes:

- **Francesca Lamarca:** Cap d'estudis de l'Escola Consol Ferré.

- **Guillem Riba:** Mestre de l'Escola Consol Ferré. Encarregat de l'ambient de “La fusteria”.

- **Emilio Miralles:** Mestre de l'Escola Consol Ferré. Encarregat de l'ambient “Experimentem amb l'aire”.

- **Teresa Margalef:** Mestra de l'Escola Consol Ferré. Encarregada de l'ambient de "Fotografia".

- **Eva:** Mare d'una alumna de l'escola, la Vinyet. La seva filla va entrar a l'escola al parvulari i aquest és el seu últim curs escolar.

4.5. Altres entrevistes

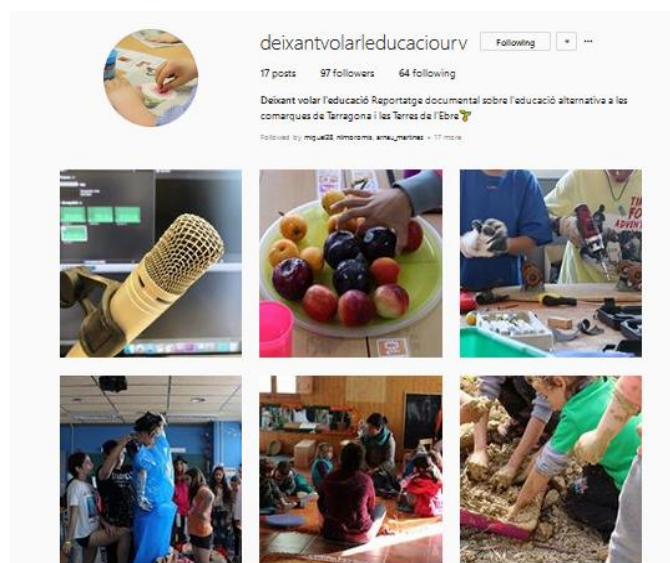
Durant la realització d'un projecte audiovisual i/o periodístic es realitza un gran nombre de material, i sobretot d'entrevistes, que finalment no té presència en el projecte final. Tot i això, sabem que algunes d'aquestes entrevistes han resultat enriquidores per a la realització del projecte, i per aquest motiu esmentem a continuació a una sèrie de persones que ens van dedicar el seu temps i que finalment, per motius diversos, no apareixen al producte final.

- **Josep Maria Cornadó:** Professor de Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia de la URV.
- **Thaïs Casanova:** Creadora de Lo Niu.
- **Anaïs:** Mare i “acompanyant” de Lo Niu.
- **Judit Sànchez:** Mestra de l'escola Mas Clariana.
- **Sònia Escribà:** Presidenta de l'AMPA de l'escola Consol Ferré.

5. Previsió de la presència a Internet dels projectes audiovisuals

El nostre projecte ja té presència a les xarxes socials. Amb l'inici de les gravacions del reportatge vam decidir crear un compte públic a Instagram (@deixantvolarleducaciurv) per compartir el nostre progrés en el procés de filmació.

El 22 de març, després de la gravació del segon centre, l'Escola Mas Clariana, vam publicar la primera imatge explicant el projecte i donant-nos a conèixer. Des de llavors ja hem compartit un total de 17 fotografies i, actualment, tenim 94 seguidors. El nostre reportatge és molt visual i dinàmic. En el nostre Instagram està format de les diverses fotografies i plans que hem fet a les escoles sobre les activitats que es realitzen, els nens, les zones de joc, etc.

Feed del compte d'Instagram

D'aquesta manera hem donat a conèixer el reportatge, a la vegada, que hem mostrat com s'ha anat desenvolupant i creixent. A hores d'ara hem de dir que també vam crear un

compte de Twitter, però el vam esborrar fa pocs dies perquè no funcionava. En el cas d'Instagram, hem de dir que vam decidir utilitzar la plataforma d'imatges perquè vam considerar que al ser un reportatge documental podríem captar més audiència a través d'aquesta xarxa social, ja que és la que millor s'acota a les nostres necessitats a l'hora de voler mostrar el nostre producte al públic. A més, els *hashtags* han sigut una de les millors eines per atraure a més seguidors, persones interessades en el tema i continuar donant-nos a conèixer. Les xarxes socials serà el nostre pilar principal per donar a conèixer el projecte sobre l'educació alternativa.

Per acabar, tenim programat publicar el *teaser* a Instagram el dia de l'entrega del TFG, per a despertar l'interès dels nostres seguidors. Finalment publicarem el documental complet a la plataforma YouTube i el compartirem tant per l'Instagram del projecte com per les nostres xarxes socials personals, per tal que els seguidors puguin veure com ha quedat el producte final, després d'haver estat seguint durant els darrers mesos, tot el procés del nostre projecte audiovisual.

6. Pla d'execució del reportatge (calendari d'elaboració)

Pre-producció

L'elecció del tema va ser el primer pas per començar amb el projecte. Ens vam reunir les tres membres del grup i vam començar a plantejar temes que podrien esdevenir el nostre TFG. Hi havia una gran diversitat de qüestions damunt la taula però vam coincidir en què l'educació alternativa era la opció que més s'ajustava a allò que estàvem buscant. Per això, vam analitzar quin era exactament l'àmbit educatiu en què ens volíem centrar. Una de les membres del grup està estudiant Educació Primària i per tant, tenia més coneixements en aquest aspecte que ens podien ajudar a l'hora de desenvolupar el treball. Creiem que era interessant tractar un tipus d'ensenyament nou que cada cop té més importància al sector i que té una visió de futur que abraça molts aspectes relacionats amb l'educació més emocional i vivencial. Per això, era la oportunitat de mostrar aquesta vessant i fer-la visible per a totes aquelles persones que desconeixen aquest tipus de metodologies.

Producció

Després de decidir quin seria el tema vam començar el procés de recerca d'informació per tal de veure quin material hi havia a la xarxa semblant al producte que volíem crear. Durant aquest període vam agafar idees a nivell tècnic per veure quines opcions hi havien a l'hora d'efectuar el rodatge ja que es tractava de menors. A més, vam començar a buscar escoles que volguessin participar en el projecte.

Aquesta tasca va ser complicada ja que al tractar-se de la imatge de menors molts centres van decidir abstenir-se per tal de cuidar el dret d'imatge dels infants. Per això, vam haver d'adaptar l'estructura i la idea inicial del treball d'acord amb les escoles que volien participar. Va ser quan vam acabar de delimitar l'àmbit de cobertura territorial i vam decidir que els espais que tractaríem serien de la província de Tarragona i no de tota Catalunya, com havíem plantejat inicialment.

Un cop vam tenir confirmades les escoles que definitivament sortirien al reportatge vam buscar informació sobre el tipus de metodologia que s'impartia a les aules o als espais en què treballaven. En aquest cas, van ser quatre metodologies diferents: Amara Berri, Educació lliure o viva, treball per projectes i aprenentatge actiu.

Realització

Un cop les escoles van acceptar participar en el nostre projecte, vam iniciar les gravacions en el mes de febrer. En un principi teníem quatre escoles pactades de les quals vam acabar gravant tres de les planificades a la producció. Després de gravar Lo Niu al febrer, l'Escola Mas Clariana al març i l'Espai Tataküa a l'abril, per problemes de coordinació i condicions meteorològiques no vam poder gravar en la guarderia La Karantoina a Pradell de la Teixeta. El dia 11 d'abril ens vam desplaçar fins al poble però la guarderia estava reformant algunes de les zones comunes, feia molt mal temps i no ens vam poder coordinar bé amb la responsable del centre. Per això, vam decidir no gravar i buscar alternatives. La millor alternativa que vam trobar va ser l'Escola Consol i Ferré d'Amposta. Vam contactar amb el centre i van acceptar en seguida participar en el nostre reportatge. Vam creure que complia amb els requisits que necessitava el nostre projecte perquè ja comptàvem amb dos espais amb nens d'entre 2 i 5 anys i una escola

amb nens fins a 12 anys com és l'Escola Mas Clariana; per tant, si haguéssim gravat La Karantoina el nostre reportatge hagués quedat coix perquè serien tres escoles d'infants i una única escola amb nens majors de 5. Per tant, la gravació de l'Escola Consol i Ferré ens va ajudar a equilibrar el reportatge.

Edició

A finals del mes de març vam començar a editar el reportatge. Un cop vam acabar les gravacions de Lo Niu i l'Escola Mas Clariana, entre febrer i març, vam iniciar el procés d'edició. Les quals ens vam estar editant durant els mesos de març, abril, maig i juny. A principis d'abril també vam poder gravar l'Espai Tataküa i ho vam incloure a l'edició, juntament amb els altres dos centres. El fet d'haver de canviar de centre i buscar una alternativa ens va donar l'oportunitat de centrar-nos en l'edició d'aquestes tres escoles en profunditat i al mes de maig vam afegir l'Escola Consol Ferré, el quart i últim centre del nostre projecte. Durant les últimes setmanes de maig i la primera de juny vam aprofitar per acabar de retocar el reportatge fent les caràtules de l'inici, les veus en off, repassar que no faltes res i comprovar que els sons i les imatges es veien bé abans de fer l'exportació definitiva.

Calendari

	<u>Dates</u>	<u>Descripció</u>
Pre-producció		
	04/09/17 -19/12/2018	Comunicacions via Skype entre les integrants del grup via per concretar el tema
	23/09/2017	Lliurament de la idea inicial
	16/10/2017	Lliurament definitiu de la proposta
	09/11/2017	Tutoria per definir el tema
	08/12/2017	Entrevista a Josep Maria Cornadó
	15/12/2017	Primer lliurament parcial

	16/01/18	Decisió dels centres i finalització del document de la primera entrega
	18/01/2018	Inici de les comunicacions amb els centres via e-mail
	07/02/18	Tutoria per definir el projecte i delimitació de les localitzacions. Acotem les localitzacions a la comarca de Tarragona
Producció i realització		
	26/02/18	Gravació Lo Niu (Deltebre)
	22/03/18	Gravació de l'Escola Mas Clariana (Cambrils)
	06/04/18	Gravació de l'Espai Tataküa (Amposta)
	11/04/18	Intent de gravació de La Karantoina (Pradell de la Teixeta)
	11/05/18	Gravació de l'Escola Consol Ferré (Amposta)
Edició		
	Març	Edició de Lo Niu i l'Escola Mas Clariana
	Abril	Edició de Lo Niu, l'Escola Mas Clariana i l'Espai Tataküa
	Maig	Edició de Lo Niu, l'Escola Mas Clariana, l'Espai Tataküa i l'Escola Consol Ferré. Últims retocs i revisions del projecte.
	Juny	Últims retocs, revisions del projecte i exportació final del reportatge.